



AVIZ

referitor la propunerea legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale și Decizia CEDO din 07 martie 2017 cazul Cerovsek și Bozicnik contra Sloveniei

Analizând propunerea legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale și Decizia CEDO din 07 martie 2017 cazul Cerovsek și Bozicnik contra Sloveniei (b183 din 18.04.2018), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa XXXV/1835/19.04.2018 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr.D390/19.04.2018,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect, în fapt, modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare, intervențiile legislative fiind argumentate în Expunerea de motive prin faptul că „De la data adoptării Codului de procedură civilă și până în prezent, Curtea Constituțională a stabilit că unele texte nu îndeplinesc cerința constituționalității, astfel încât prin declararea lor ca neconstituționale, în raport de prevederile art.147 alin.(1) din Legea Fundamentală, «intervine obligația Parlamentului» de a pune în acord textele din legea în vigoare cu Deciziile Curții”.

Prin conținut și obiectul de reglementare, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, iar în aplicarea art.75 alin.(1) din Constituția României, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Semnalăm că Expunerea de motive nu respectă prevederile art.31 din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care impun ca instrumentul de motivare să prezinte **cerințele care reclamă intervenția normativă** - cu referire specială la **insuficiențele și neconcordanțele reglementărilor în vigoare**, principiile de bază și finalitatea reglementării propuse, cu **evidențierea elementelor noi** - și să cuprindă secțiuni distincte privind impactul financiar asupra bugetului general consolidat, **impactul asupra sistemului juridic**, subliniind implicațiile asupra legislației în vigoare, precum și modificările instituționale pe care le presupune aplicarea noului act normativ.

Menționăm că intervenția preconizată la **art.I pct.7** este argumentată în cuprinsul Expunerii de motive prin formularea „*Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale*”, fără a preciza elementele din jurisprudență avute în vedere. Totodată, în ceea ce privește soluțiile preconizate la **art.I pct.8 și 10**, în cuprinsul instrumentului de motivare și prezentare se precizează doar în ce vor consta modificările preconizate, fără a se preciza o argumentare în sprijinul soluțiilor legislative propuse.

Totodată, intervențiile legislative propuse la **art.I pct.12-16** nu sunt nici măcar menționate în instrumentul de prezentare și motivare.

În acest sens, semnalăm că propunerea legislativă va trebui să conțină și alte intervenții de modificare și completare, care să vizeze toate dispozițiile care fac trimitere la normele asupra cărora se intervine prin prezenta propunere legislativă, și al căror conținut și numerotare se schimbă. Cu titlu de exemplu, semnalăm art.XI. care face trimitere la dispozițiile **art.13 alin.(2)**, text asupra căruia se intervine la **art.I pct.1**. Totodată, menționăm și art.80 alin.(5), art.486 alin.(3), art.484 alin.(2), art.490 alin.(1) și art.XVII, care fac trimitere la **art.83 alin.(3)** și/sau la **art.84 alin.(2)**, asupra cărora se intervine la **art.I pct.2 și 3**.

Menționăm că, potrivit considerentelor exprimate în Decizia Curții Constituționale nr.682/2012, „*dispozițiile art.6 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă, republicată, cu modificările ulterioare instituie obligația fundamentării actelor normative. [...]. Lipsa unei fundamentări temeinice a actului normativ*

în discuție determină încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în art.1 alin.(5) [...].”

Având în vedere aceste aspecte, este necesară revederea **Expunerii de motive**, întrucât este succint formulată.

3. La titlu, semnalăm că este repetat cuvântul „*privind*”. Pentru estetica exprimării, sintagma „*Lege privind*” trebuie înlocuită cu sintagma „*Lege pentru*”.

Totodată, în considerarea dispozițiilor art.41 alin.(1) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia titlul trebuie să cuprindă obiectul reglementării exprimat sintetic, recomandăm reformularea acestuia, astfel:

„Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă”.

În mod similar se va reformula și **titlul Expunerii de motive**.

Semnalăm că informația din actuala redactare a titlului poate fi folosită în cadrul unui **preambul** care se va insera înaintea formulei introductive.

4. Pentru un spor de rigoare normativă, este necesară reformularea **părții introductive a art.I**, astfel:

„Art.I. - Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.247 din 10 aprilie 2015, cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:”.

5. La art.I, în acord cu uzanțele în redactarea actelor normative de modificare, sugerăm ca enunțurile punctelor prin care se exprimă această operațiune să fie formulată potrivit următorului model:

„Alineatul(...)/Alineatele(...) al/ale articolului ... se modifică și va/vor avea următorul cuprins:”;

„Alineatul (...) al articolului...se abrogă”.

6. La art.I pct.2, pentru uniformitatea redactării, precum și pentru respectarea dispozițiilor art.47 alin.(5) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, textul propus ca **art.83** trebuie să fie prevăzut cu o **denumire marginală**. Totodată, este necesară indicarea numărului articolului din care face parte noul text.

Referitor la textul preconizat pentru **art.83 alin.(2)**, semnalăm că textul acestuia este identic celui în vigoare. Formulăm prezenta observație și pentru textul propus pentru **art.486 alin.(1) lit.b)**, care face obiectul **art.I pct.14**.

7. La **art.I pct.4**, referitor la textul preconizat pentru **art.84 alin.(3)**, pentru respectarea stilului normativ, sintagma „*arătate la art.56 alin.(2)*” trebuie înlocuită cu sintagma „*prevăzute la art.56 alin.(2)*”.

8. La **art.I pct.5**, referitor la textul preconizat pentru **art.97 pct.3¹**, este necesară reformularea acestuia, deoarece acesta cuprinde două ipoteze juridice referitoare la instanța care pronunță hotărârea: „ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești” și „secțiile Înaltei Curți de casație și Justiție”.

În plus, trebuie clarificat dacă prin sintagma „*pronunțate de ultima instanță*” a fost vizată punerea de acord cu Decizia Curții Constituționale nr.321/2017 sau a fost vizată pronunțarea, **în ultimă instanță**, a unei hotărâri de respingere. Menționăm că, potrivit pct.23 și 24 din considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.321/2017, ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești corespunde, în materie civilă, cu secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Totodată, pentru o corectă exprimare, precum și pentru corelare cu terminologia folosită la art.97 pct.1, propunem ca textul **pct.3¹** să debuteze astfel:

„**3¹. recursurile declarate împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate ...**”.

De altfel, utilizarea expresiei „*Înalta Curte de Casație și Justiție judecă*” este redundantă, întrucât ipoteza este conținută de textul *de lege lata* al părții introductive a art.97.

9. La **art.I pct.6**, referitor la textul propus pentru **art.142 alin.(1)**, menționăm că, în dispozitivul Deciziei Curții Constituționale nr.558/2014, invocată în Expunerea de motive pentru modificarea acestui alineat, s-a statuat că dispozițiile art.142 alin.(1) teza întâi din Cod „*sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți*”. *Per a contrario*, Curtea a decis că, dacă motivul de bănuială legitimă vizează calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți, dispozițiile respective sunt neconstituționale. Aceasta justifică intervenția propusă asupra tezei a doua a art.142 alin.(1), care constă, practic, în condiționarea competenței Înaltei Curți de împrejurarea că cererea de strămutare se întemeiază pe motivul de bănuială legitimă constând în calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți, **nu însă și de împrejurarea că însăși curtea de apel este parte în proces.**

Considerăm că în Expunerea de motive a prezentei propuneri legislative ar fi trebuit să se facă referire și la această din urmă împrejurare.

10. La **art.I pct.7**, referitor la textul preconizat pentru **art.144 alin.(2)**, pentru asigurarea unei terminologii unitare cu art.53, art.414, art.495 și altele asemenea din actul de bază, sintagma „*este supusă căii de atac a recursului*” se va înlocui prin sintagma „*poate fi atacată cu recurs*”.

Totodată, pentru evitarea dubiilor în interpretare, este necesar a se preciza **instanța unde va putea fi atacată cu recurs hotărârea asupra cererii de strămutare pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție**, în cazurile prevăzute la art.142 alin.(1) teza a II-a.

Precizăm că, în ipoteza **suspendării** judecării procesului, la art.414 alin.(1) se prevede că dacă hotărârea de suspendare a fost **dispusă de Înalta Curte de Casație și Justiție, hotărârea este definitivă**, în mod similar putând să fie reglementată și ipoteza strămutării.

11. La **art.I pct.8**, referitor la expresia „*de un judecător din planificarea de permanență*” din textul preconizat pentru **art.214 alin.(2)**, pentru precizia normei, este necesară inserarea unei trimiteri la actul normativ care prevede planificarea de permanență.

Observația este valabilă, în mod corespunzător, pentru **art.I pct.10**, referitor la textul preconizat pentru **art.398 alin.(3)**.

12. La **art.I pct.9**, semnalăm că este necesară revederea textului preconizat pentru **art.395 alin.(3)**, astfel încât să fie luate în considerare și situațiile în care **persoanei i-a încetat calitatea de judecător sau este suspendat din funcție**, prevăzute în textul *de lege lata*. Totodată, semnalăm repetarea inutilă a sintagmei „*nu mai*”.

Menționăm că soluția legislativă preconizată reprezintă o aplicare a Deciziei Curții Europene a Drepturilor Omului din 07 martie 2017 în cazul Cerovsek și Bozicnik contra Sloveniei, prin care s-a statuat că judecătorii care nu au participat la proces nu pot motiva hotărârea judecătorească, nici să o semneze, pentru că nu pot oferi garanția că au făcut o bună administrare a actului de justiție și, ca atare, încalcă dreptul la un proces echitabil. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis ca o astfel de împrejurare încalcă prevederile Articolului 6 din Convenția europeană privind apărarea drepturile omului - **dreptul la un proces echitabil**.

Având în vedere faptul că decizia menționată mai sus se referă la **motivarea** hotărârii judecătorești pronunțată de instanța națională, motivare ce nu a fost dată de judecătorul care a pronunțat hotărârea respectivă, apreciem că nu există similitudine de situații cu soluția art.395 alin.(3), astfel încât este necesară reformularea corespunzătoare a Expunerii de motive.

13. La **art.I pct.10**, referitor la textul propus pentru **art.398 alin.(3)**, semnalăm că soluția legislativă nu se corelează pe deplin cu dispozițiile art.17 alin.(2) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căroră *„Completul de divergență se constituie prin includerea în completul de judecată a președintelui sau a vicepreședintelui instanței, a președintelui de secție ori a judecătorului din planificarea de permanență”*.

Raportat la dispozițiile sus-menționate, care prevăd includerea în completul de judecată a judecătorului din planificarea de permanență **în mod alternativ** cu includerea în complet a președintelui sau a vicepreședintelui instanței, ori a președintelui de secție, considerăm că această alternativă trebuie reținută și în textul în discuție.

14. La **art.I pct.11** referitor la textul preconizat pentru **art.426 alin.(1) teza I**, semnalăm că expresia *„mai mulți judecători, care a soluționat procesul”* este improprie stilului normativ, fiind necesară revederea acesteia. O posibilă soluție ar fi reformularea textului, astfel:

„(1) Hotărârea se redactează de judecătorul care a soluționat procesul sau de unul din judecători, atunci când completul este format din mai mulți judecători”.

La textul preconizat pentru **alin.(4)**, propunem reconsiderarea soluției, deoarece nu se justifică repunerea cauzei pe rol pentru motivul că unul dintre judecători sau asistenții judiciari este împiedicat să semneze, fără a se preciza în ce ar putea consta împiedicarea și fără a se stabili posibilitatea de a semna hotărârea după ce a dispărut cauza de împiedicare. De altfel, în actuala redactare, norma propusă pentru alin.(4) este insuficient de precisă, nefiind clar la ce se referă atunci când face vorbire despre impedimentul de a semna. Astfel, se poate interpreta în sensul că, în caz de deces sau absență îndelungată (boală sau accident), soluția este aceeași, și anume repunerea cauzei pe rol. Or, hotărârea CEDO invocată în Expunerea de motive nu vizează aceste aspecte, fiind considerată justificată semnarea hotărârii de către un alt

judecător decât cel care a participat la judecarea procesului în cazurile amintite mai sus.

La norma propusă pentru **alin.(5)**, întrucât termenul de 30 de zile nu se prelungește în mod obligatoriu, ci doar când este necesar și întemeiat, verbul „*să fie prelungit*” se va înlocui prin expresia „**poate fi prelungit**”.

15. La **art.I pct.14**, întrucât intenția exprimată vizează modificarea lit.a), b) și e) ale art.486 alin.(1), partea introductivă a acestui alineat nu va mai fi reprodusă.

Referitor la textul propus pentru **art.486 alin.(1) lit.a)**, considerăm necesară înlocuirea sintagmei „*sau, după caz*” cu sintagma „*și, după caz*”. Apreciem că, chiar dacă partea în favoarea căreia este exercitat recursul nu își exercită drepturile procedurale în nume propriu, ci prin reprezentant, pentru corecta identificare a respectivei părți, datele de identificare ale acesteia trebuie menționate totuși în cerere. În plus, sintagma „*și, după caz*” circumstanțiază mențiunile referitoare la datele de identificare ale avocatului, respectiv ale consilierului juridic (în sensul că, în redactarea actuală, se înțelege în mod greșit că cererea trebuie să conțină atât datele de identificare ale recurentului, cât și ale avocatului și ale consilierului juridic).

La **alin.(1) lit.e)**, prin referirea la **mandatarul** părții, textul nu se corelează din punct de vedere terminologic cu lit.a), care face vorbire despre **reprezentantul convențional**.

16. La **art.I pct.15** referitor la textul propus pentru **art.486 alin.(2)**, semnalăm că soluția de includere a procurii **speciale** printre documentele ce se atașează cererii de recurs conferă recursului un regim juridic special, având în vedere dispozițiile art.85 alin.(1) și (2) din Cod, potrivit cărora „*Împuternicirea de a reprezenta o persoană fizică data mandatarului care nu are calitatea de avocat se dovedește prin înscris autentic*”, respectiv „*În cazurile prevăzute la alin.(1), dreptul de reprezentare mai poate fi dat și prin declarație verbală, făcută în instanță și consemnată în încheierea de ședință, cu arătarea limitelor și a duratei reprezentării*”. Nu în ultimul rând, avem în vedere și dispozițiile art.86 teza întâi din Cod, potrivit căruia „*Mandatarul cu procură generală poate să reprezinte în judecată pe mandant, numai dacă acest drept i-a fost dat anume*”. Prin urmare, deși regula o constituie reprezentarea cu procură specială, este posibilă și reprezentarea cu **procură generală**, în anumite condiții, posibilitate pe care, *de plano*, textul propus pentru art.486 alin.(2) o exclude.

La **alin.(3)**, pentru o redactare adecvată stilului normativ, propunem înlocuirea sintagmei „*cerințele menționate la alin.(2)*” cu sintagma „*documentele prevăzute la alin.(2)*”.

17. La **art.I pct.16**, referitor la textul preconizat pentru **art.490 alin.(2)**, semnalăm că este necesară revederea **tezei a III-a**, deoarece formularea nu este adecvată stilului normativ, iar dispozițiile art.83 și 84, modificate prin prezenta propunere, la care se trimite, nu pot fi aplicabile integral situației prevăzute în teza menționată.

**PRESEDINTE**
dr. Dragoș ILIESCU

București
Nr. 379/25.04.2018

Lege privind Codul de procedură civilă

A se vedea art. XII - XIX din Legea nr. 2/2013- M. Of. nr. 89/12 feb. 2013; Decizia Î.C.C.J. nr. 8/2015 - M. Of. nr. 539/20 iul. 2015 (art. 450 alin. (5) raportat la art. 997 și următoarele și art. 719 alin. (7)); Decizia Î.C.C.J. nr. 13/2015 - M. Of. nr. 690/11 sep. 2015 (art. 94 și art. 95); Decizia Î.C.C.J. nr. 7/2016 - M.Of. nr. 461/22 iun. 2016 (art.127 alin. (1) și (3))

- | | | | |
|---|----------------------------------|---|---|
| 1 | republicare cu renumerotare | M. Of. nr. 247/10 apr. 2015
Lege privind Codul de procedură civilă | |
| 2 | admisă excepție de neconst. prin | D.C.C. nr. 485/2015
M. Of. nr. 539/20 iul. 2015
Decizia nr. 485 din 23 iunie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 84 alin. (2) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă | <i>art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 84 alin. (2), și art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic</i> |
| 3 | modificări prin | D.C.C. nr. 839/2015
M. Of. nr. 69/1 feb. 2016
Decizia nr. 839 din 8 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 493 alin. (5)-(7) din Codul de procedură civilă | <i>suspendă pentru o perioadă de 45 de zile dispozițiile art. 493 alin. (5) (cu referire la sintagma "sau că recursul este vădit nefondat") (termenul se împlinește la data de 17.03.2016), după care operează prevederile art. 147 din Constituție</i> |
| 4 | admisă excepție de neconst. prin | D.C.C. nr. 839/2015
M. Of. nr. 69/1 feb. 2016
Decizia nr. 839 din 8 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 493 alin. (5)-(7) din Codul de procedură civilă | <i>art. 493 alin. (5) (sintagma "sau că recursul este vădit nefondat")</i> |
| 5 | admisă excepție de neconst. prin | D.C.C. nr. 866/2015
M. Of. nr. 69/1 feb. 2016
Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 509 alin. (1) pct. 11 și alin. (2) din Codul de procedură civilă | <i>art. 509 alin. (1) (sintagma „pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul” este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct. 11 din cuprinsul acestora)</i> |
| 6 | modificări prin | D.C.C. nr. 866/2015
M. Of. nr. 69/1 feb. 2016
Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 509 alin. (1) pct. 11 și alin. (2) din Codul de procedură civilă | <i>suspendă pentru o perioadă de 45 de zile dispozițiile art. 509 alin. (1) (constată sintagma „pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul” este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct. 11 din cuprinsul acestora) (termenul se împlinește la data de 17.03.2016), după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție</i> |
| 7 | modificări prin | D.C.C. nr. 895/2015
M. Of. nr. 84/4 feb. 2016
Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 641 și art. 666 din Codul de procedură civilă | <i>suspendă pentru 45 de zile dispozițiile art. 666 (termenul se împlinește la 20 martie 2016) după care operează prevederile art.147 din Constituție</i> |

- 8 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 895/2015 M. Of. nr. 84/4 feb. 2016 art. 666
 Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 641 și art. 666 din Codul de procedură civilă
- 9 modificări prin O.U.G. nr. 1/2016 M. Of. nr. 85/4 feb. 2016
 Ordonanță de urgență pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe
 aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 17/2017 M. Of. nr. 196/21 mar. 2017
 modifică art. 603 alin. (3), art. 615, art. 628 alin. (5), art. 635, art. 641, art. 651 alin. (3), art. 665, art. 666, art. 670 alin. (6), art. 680 alin. (2), art. 699 alin. (2), art. 712 alin. (3), art. 720 alin. (8), art. 732 alin. (2), art. 783 alin. (1), art. 820, art. 856 alin. (2), art. 889, art. 955 alin. (1)
- 10 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 169/2016 M. Of. nr. 353/9 mai 2016
 Decizia nr. 169 din 24 martie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza întâi și art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă
 art. 142 alin. (1) teza întâi și art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de parte a curții de apel în raza căreia funcționează instanța investită cu judecarea litigiului
- 11 modificări prin O.U.G. nr. 95/2016 M. Of. nr. 1009/15 dec. 2016
 Ordonanță de urgență pentru prorogarea unor termene, precum și pentru instituirea unor măsuri necesare pregătirii punerii în aplicare a unor dispoziții din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă
 prorogă termenele prev. la art. XII alin. (1), art. XIII teza I, art. XVIII alin. (1) și art. XIX alin. (1) până la data de 1 ian. 2019
- 12 modificări prin L. nr. 17/2017 M. Of. nr. 196/21 mar. 2017
 Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe
 modifică art. 534 alin. (2), art. 613 alin. (4), art. 615, art. 641, art. 651 alin. (4), art. 652 alin. (2), art. 666 alin. (2) și (7), art. 719 alin. (6), art. 782, art. 889 și denumirea secțiunii a 2-a a cap. IV al titlului III din cartea a V-a